

Hana Švejnová

KDES
BYL,
TATI?

motto

Kdes byl, tati?

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.motto.cz

www.albatrosmedia.cz

motto

Hana Švejnová

Kdes byl, tati? – e-kniha

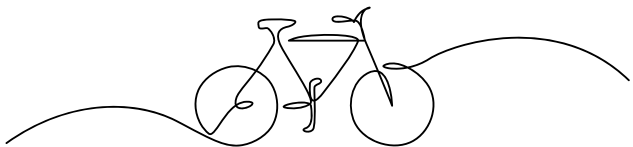
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

KDES
BYL,
TATI?

Hana Švejnohová

KDES
BYL,
TATI?

motto

Chcete, aby příběh této skvělé knihy pokračoval i potom, co ji dočtete? Tak ji pusťte dál do světa! Vše potřebné se dozvíte na **www.restorio.cz**.

Albatros Media podporuje udržitelný rozvoj, který vrací použitým věcem smysl. On-line antikvariát Restorio vaše knihy odkoupí a zaplatí vám ihned – nečekáte, až se prodají. Získané peníze si můžete nechat, nebo si vyberete charitu, kterou jimi podpoříte. V tom případě navýší Restorio částku o 20 %.

Otče můj, jenž jsi na nebesích...

AHOJ, TATI. To koukáš, co?

Nechápu, že mě to nenapadlo už dávno. A přitom není dne, abych si na tebe aspoň na vteřinu nevzpomněla, abych o tobě nemluvila, abych tě o něco nežádala. Není dne, abych se k tobě byť jen na kratičkový okamžik neupnul s prosbou o znamení, že tam někde jsi a že všechno vidíš. To dobré i to špatné, moje úspěchy i pády...

Otčenáš odříkat umím, patří k základnímu vzdělání, ale jinak jsem neznaboh. Věřím totiž, že jsi to ty, kdo mi v nouzi nejvyšší vždycky pomůže. Že mi najde poslední místečko na zaparkování, když strašně spěchám, protože jsem zase vyjela o půl hodiny později, než jsem měla. A že se pak ještě přimluvíš, abych tam neměla botičku, až se k autu zase vrátím.

Moje ateistická víra v tebe mě stála už hodně peněz na pokutách a taky jsem díky ní poznala nejedno odtahové parkoviště. Ale stejně to zkusím pořád znovu. A víš, jakou mám radost, když to vyjde? A jak moc jsem za tuhle svoji víru vděčná?

Jen zřídka kdy chybí v malé vázičce u tvójí fotky čerstvý stonek něčeho kvetoucího nebo aspoň zeleného. Prostě živého. Když zrovna nic takového nemám po ruce, ošidím tě na chvíli umělou kytkou bez vody. A pak mám z toho výčitky svědomí. Jen malinký, nepatrný zlomek výčitek, které se na mě už spoustu let hrnou ze všech stran. A já se jim celou tu dobu snažím vyhýbat a zaplašit je... kšá, kšá!!!

Chtěla bych je ignorovat, nevnímat, nepojmenovat, ale ony se na mě pořád dobývají a berou mi sílu. Někdy mě zavalí tak, že nemůžu ani popadnout dech, a strašně si v tom okamžiku přeju, abych už byla s tebou.

A s Petrem. Tvým synem, který si to přání splnil... S mým malým starým bratříčkem.

JE SOBOTA třináctého srpna dva tisíce dvacet dva.

Pro tebe datum jako ze sci-fi, naprosto nepředstavitelné... Příští rok začátkem léta bys oslavil rovnou stovku. I to je nepředstavitelné.

V dnešní době to zas až takový zázrak není, stoletých seniorů přibývá. Ale já vím, že ty bys to nedal, tati. Ani nechtěl. Tvoje zdravotní problémy a ukrutné bolesti by ti to nedovolily.

Ale byl to opravdu jenom stav tvého těla, který ti způsobil zástavu srdce? To se tady, nohama na zemi, nikdy nedozvím. Až jednou *tam nahoře*, přímo od tebe.

Vidíš? Najednou jsem si nějak jistá, že neskončím v pekle. Nejdřív se ti skromně přiznám k výčitkám svědomí kvůli umělé kytce u tvé fotografie, a na druhé straně si vůbec nepřipouštím, že bych se mohla dostat jinam než do nebe. To jsem celá já.

Odešel jsi od nás bez rozloučení, náhle, nečekaně, poslední únorový den roku devatenáct set osmdesát tři. Necelé čtyři měsíce před oslavou svých šedesátin. A mně už zvolna klepe na dveře sedmdesátka. Zatím ještě nesměle,

ale dává už o sobě vědět. Je to tak, tati. Brzy budu o deset let starší, než jsi byl tenkrát ty. A jestli dobře počítám, tak máš před sebou hned dvoje kulatiny. Sto let od narození a čtyřicet let od své... ne, řekněme od svého *přemístění*.

Právě myšlenka na tuto souvislost mi zčistajasna vnikla rozhodnutí napsat ti dlouhý, hodně dlouhý dopis. A v něm s tebou rozmlouvat. Vypytávat se tě, luštit tvoje odpovědi, analyzovat vzpomínky a přiznat svoje chyby. Ale dneska už i některé tvoje, tati. Nevadí?

A taky vznášet pochybnosti, kterých mám teď mnohem víc než v dětství. Tehdy jsem jen zbožně naslouchala každíčkému tvému slovu a všechno, cos kdy řekl, bylo pro mě svaté.

Bude to určitě nejdelší dopis, jaký jsem kdy napsala. A že jsem jich napsala!

Ještě ani nevím, co s ním udělám. A jestli ho vůbec někdy dopíšu do konce... Nevím ani to, jestli ti ho pošlu po vodě jako vzkaz v láhvi, nebo si ho jen tak uložím do šuplíku a budu ti ho předčítat na pokračování. Anebo ho v tom šuplíku někdo najde a třeba ho vydá knižně, co já vím.

V takovém případě je víceméně jisté, že na nějaký čas zaplním kousek spodního regálu obřích knihkupectví a tím přispěju k dalším titulům, které se postupně rozplynou v úlevném zapomnění. Knižní trh totiž nikdy nebyl tak strašně rozsáhlý a rozmanitý, jako je dnes. Co do kvantity i kvality. To bys koukal, tati.

Ale víš, co je zvláštní? Že ani tahle možnost mi nezabrání v rozhovoru s tebou. A tak navzdory předchozím zkušenostem opět dobrovolně otvírám své srdce i duši dokořán, abych se tímto dopisem vyzpovídala nejen tobě, ale abych časem třeba našla i pár dalších spřízněných duší,

které přibývající věk nutí stejně jako mě zastavit se, vzpomínat, zhluboka se nadechnout... A možná si při čtení uvědomit, že mají podobné pocity, vzpomínky i výčitky jako já.

Jenom o nich nepíšu.

Vůbec nevím, co bude a jak to všechno poskládám dohromady. To se nedá naplánovat. A vlastně o tom ani nechci přemýšlet.

Je toho příliš mnoho, o čem bys měl vědět, co mám na srdci a co bych tobě i sobě ráda připomněla. Přesto bych ti svůj dopis chtěla doručit včas.

Jenže co vlastně znamená *včas* mimo pozemský prostor? Problém je v tom, že k odeslání otevřeného dopisu budu asi potřebovat tvůj souhlas. Potřebuju tvoje požehnání, abych mohla oživit vzpomínky na všechno, co s tebou souvisí. A hodnotit je v kontextu reálného času. Dovolíš mi to?

Já s tím mám totiž dost špatné zkušenosti z předchozí knížky, víš? Stejnou chybu už nemíním opakovat, a tak se tě zeptám rovnou. Můžu ti napsat hodně dlouhý, velmi osobní a z hloubi duše pravdivý dopis?

Upřímně, tati... měl bys souhlasit. Nic jiného ti stejně nezbyvá. Včera jsem totiž svůj úmysl prozradila mamce a ona reagovala přesně tak, jak jsem čekala. S obrovským nadšením!

Mamka má alzheimera. Už deset let ji provází na cestě životem a myslím, že tak veselou společnici tento lupič paměti ještě nepotkal. Pečovatelky v seniorském domově se zvláštním režimem by si ji prý nejraději naklonovaly, kdyby to šlo.

Neadekvátně radostné reakce u těchto pacientů označují odborníci na Alzheimerovu chorobu termínem *sta-*

řecký entuziasmus. A naše mamka se raduje ze všeho. Je nadšená každým mým počinem, každá moje informace je pro ni důvodem k radosti, pořád dokola, znovu a znovu. Tím spíš, když se tak bytostně týká tebe.

Takže i kdybys měl čistě náhodou vůči mému rozhodnutí nějaké výhrady, máš smůlu. Víš přece, že já nejsem zdaleka tak submisivní jako mamka. Jsem mnohem víc po tobě, tati. Mám o tom tolik důkazů. Tak vidíš, jak nám ten dialog bude klapat.

A je to. Díky, tati.

Přenášet myšlenky a pocity na papír, hrát si se slovy, vymýšlet vtipné veršičky či vzletné metafory, to byla moje záliba od chvíle, kdy jsem se naučila psát.

Ne že by to byla přímo posedlost Boženy Němcové, jen jsem poměrně brzy zjistila, že mým nejoblíbenějším předmětem ve škole je český jazyk. Avšak *slohová práce* na dané téma jednou za týden mi nestačila. Takové byly totiž tehdejší učební osnovy. Dvakrát týdně mluvnice, jednou literatura a jednou sloh. Dneska se školní předměty nazývají jinak, ale jejich podstata zůstává. Občas totiž dělám domácí úkoly s tvým pravnukem, víš, tati?

Náš češtinář a zároveň třídní pan učitel Křípal měl pro mě slabost, protože jsem se na hodiny slohu vždycky strašně těšila. Asi jako jediná ze třídy. Vzpomínáš si na ten můj oranžový linkovaný sešit, co jsem si do něj psala básničky?

Připomenu ti tu první, ať se trochu zasměješ. Jmenovala se Dědek a brýle.

*Dědek hledá brýle,
kdepak asi jsou?
Babka taky slídí,
snad je nenajdou.
A najednou bezdůvodně
začne se tu babka smát.
I ty bloupy starý kose,
vždyť ty brýle sedí ti na nose!*

Na třetí třídu základky to ujde, ne?

Vlastní ilustrace však odpovídaly mému věku. K této básničce jsem například zcela nečekaně namalovala brýle, k jiné zase kašpárka nebo růži, překvapivě podle toho, o čem která básnička byla. Jenže bez patrného talentu. Všechno je v tom ochmataném, vybledlém světle oranžovém školním sešitě, který mám dodnes pečlivě schovaný. Postupně jsem do něj přidávala zamilované verše a pokusy o krátké povídky.

A pak byly další sešity a trhací bloky s kroužkovou vazbou a v nich další čmáranice, úvahy a samozřejmě dopisy. Dopisy psané nanečisto. Těch jsem napsala bezpočet. Odeslaných i neodeslaných, zmačkaných i roztrhaných na kousky, v různých podobách a z nejrůznějších důvodů.

Ale tobě, tati, jsem nenapsala ani jeden. Vlastně si ani nevzpomínám, že bych ti vůbec kdy psala. Možná tak leda z pionýrského tábora. Ale to bylo vám oběma s mamkou, a ne výhradně tobě.

Vidíš, další výčitka svědomí... Kšá! Teď to vypadá, že tímhle dopisem ti všechno vynahradím.

Popíšu ti, jaké to je, být starší než ty. A jaké to je, když v tom navzdory vysokému věku pořád stejně lítám. Ve všem. Ode zdi ke zdi.

My dva jsme si vždycky všechno vyříkali osobně. Vypovídali jsme se v dlouhých rozhovorech, které jsme vedli většinou v neděli dopoledne, zavřeni v obýváku, kde nás v tu chvíli nikdo nesměl rušit. Ani mamka si mě netroufala přizvat do kuchyně, abych jí pomohla s přípravou nedělního oběda.

Proto jsem asi nikdy necítila potřebu ti psát. A přitom jsi to byl vlastně ty, kdo moji slabost pro psaní objevil a zároveň ji podchytil způsobem sobě vlastním.

Řekni mi, jak je možné, že si to takhle naplno uvědomuju až dnes? Vzpomínám si, jak jsi byl na mě pyšný, když jsem napsala svoji první povídku. Jmenovala se *Chryzantémy* a byla tak smutná, že jsem se při jejím čtení sama dojíkala, a to mi bohužel zůstalo dodnes... Četla jsem vám ji nahlas v kuchyni. Seděli jste s mamkou u stolu a pozorně naslouchali. Moc dobře si to pamatuju.

Mamka na konci plakala. A tys měl taky slzy v očích. Ale byl jsi tak nadšený, že jsi můj rukopis nabušil přes kopírák do psacího stroje a odnesl ho do redakce *Brněnského Večerníku*. Hned druhý den. Bez mého vědomí.

Šel jsi přímo za šéfredaktorem – myslím, že se jmenoval Zástěra. Nevím, proč mi to jméno najednou naskočilo, když tolik důležitých věcí v poslední době zapomínám. Pokusil ses ho přesvědčit o literárním talentu své třináctileté dcery, že by měl její povídku rozhodně otisknout. Že by to bylo jistě atraktivní i pro čtenáře. Naléhal jsi nejspíš velmi silně, možná jsi ho i podplatil nebo mu třeba vyhrožoval, co já vím. Ale moje povídka opravdu vyšla a tys měl z toho tenkrát větší radost než já.

Zažloutlou stránku *Večerníku* mám založenou v tom starém ochmataném sešitě, ve kterém je i můj poškrtaný originál.

A mimochodem, tvůj těžký černý psací stroj značky Continental ještě existuje, tati. Petr si ho nechal na památku. Měl ho u sebe doma na psacím stole hned vedle počítače. Opatroval ho nejen jako vzácnou starožitnost, ale především jako vzpomínku na tebe.

Až do chvíle, než se rozhodl odejít za tebou.

Teď je tvůj psací stroj v Rosicích u Brna. A taky tvůj velký pohodlný ušák potažený světle hnědou kůží. Tyhle půvabné starožitné kousky slouží od Petrovy smrti jako dobová dekorace v rodinném domě jednoho báječného kluka, kterého Petr sice nezplodil, ale dal mu svoje jméno. Malého Adámka, syna z prvního manželství své ženy Ilony, odmalička vychovával. Troufám si tvrdit, že dobře a s láskou. Petr to s dětmi uměl.

Tvůj psací stroj i křeslo tedy opatruje tvůj nevlastní vnuk, kterého jsi nikdy nepoznal. Dnes už je dávno ženatý a s milou ženou Sašenkou mají rozkošnou holčičku, tvoji pravnučku. Jmenuje se Amélie April. Krásné jméno, vid? V jejích žilách nekoluje ani kapka tvé krve. Ale nosí tvoje příjmení.

Za čtyřicet let naší mimozemské komunikace se toho hodně změnilo, tati.

Vím, že mě pozoruješ na dálku, ale ještě než ti začnu vyprávět, napadá mě, že bych ti vlastně měla vytvořit takový malý chronologický přehled mého příbuzenského portfolia, abys věděl, kdo je kdo. Mám prostě nutkání udělat ti průvodce mými rodinnými vazbami, ve kterých se většinou ztrácí každý, komu se je snažím vysvětlit.

Ty máš samozřejmě náskok, ale i tak se budeš zřejmě muset při čtení mého dopisu k tomuto přehledu stále vracet. Tak si prosím zapamatuj číslo této stránky, ano? Pro jistotu.

Začnu tím, co by sis ještě měl pamatovat, protože jsi byl u toho. Jak víš, svým prvním sňatkem jsem se stala hned babičkou. Už v jednadvaceti.

Roztomilé holčičce Kačence byly tři roky, když jsem se provdala za jejího šarmantního dědečka Miloše, kterému všichni v rodině říkali Milon, případně Milonek. Přestože byl o třiatřicet let starší než já a o rok starší než ty.

Když se nám narodil syn Martínek, tvůj první vnouček, stal se tím pádem Kačenčiným strýčkem. Na svět mu pomáhala jeho o třicet let starší sestra, Kačenčina maminka Inka, moje první vyvdaná dcera. Mimochodem o sedm let starší než já.

U porodu svého malého bratříčka asistovala ještě jako anestezioložka v Novém Jičíně, dnes už jako primářka na penzi bydlí v Praze. V bytě hned vedle své dcery, mojí vnučky a zároveň Martinovy neteře Kačenky, čerstvé padesátnice, která je úspěšnou právnickou a má patnáctiletého syna Patrika, což je de facto můj pravnuk. Paradoxně o pět let starší než můj vnuk. Je to logické, když je dcera starší než matka, ne? Doufám, že se chytáš, tati. Naše mamka se vždycky smála a říkala, že jsme přeskočily jednu dělohu.

A to ti nechci komplikovat ještě Katčinou sestrou Kristinkou, která se narodila až mnohem později, ve druhém manželství Inky!

Promiň mi to, Kristi...

Potud jen velmi zjednodušeně moje příbuzenstvo z prvního manželství, které jsi ještě zažil. Vydrželo sice jen pět let, ale naše blízké vztahy trvají dodnes.

Ve *druhém* manželství s Ivanem jsem vyvdala další dceru. Tehdy teprve čtyřletá Klárka si mě prakticky sama vybrala ve školce za maminku a Martu za brášku. S Ivanem a Klárkou jsme krátce po tvé smrti tvořili šťastnou rodinku *opět* necelých *pět* let. Až do chvíle, než mi do cesty vstoupil Honza...

Dnes je oběma dětem z brněnské školky pětadvacet, Klárka je maminkou šestnáctiletého basketáka Adama a hloubavého maturanta Filipa. A já zůstávám i nadále Klárčinou občasnou macechou, jelikož s její vlastní matkou kontakt nefunguje. Co mě však obzvláště těší, že pro její synky stále zůstávám právoplatnou babičkou. Aspoň mě tak oslovují.

Mezi mnou a starším Fildou navíc probíhá příjemná komunikace, včetně jeho pravidelných letních návštěv u nás ve Vestci.

Svým *třetím* sňatkem s Honzou jsem se stala střídavě oblíbenou i nežádoucí macechou jeho dvou synů, tehdy v pubertě. Staršího Honzíka a mladšího Péti, který kvůli svému neurodegenerativnímu postižení skončil během let na vozíčku.

Když se Honzíkoví a jeho životní partnerce Veronice narodily dvě děti, roli babičky jsem nejintenzivněji prožívala právě s nimi. S Adamem a Lindou ve stejném věku jako Klárčini kluci máme nejvíc společných zážitků, které Honza dokonale zpracoval v domácím videu. Zachytil tak nejkouzelnější vzpomínky na jejich dětství, které nám už zůstanou navždy.

I to je možná jedna z jeho schopností, které způsobily, že mě v našem poněkud komplikovaném manželství drží už víc než pětadvacet let. Rukou pevnou, ne vždy laskavou, leč vytrvalou.

Když jsem se konečně díky Martinovi a Simonce stala babičkou nejen věkem, ale i krví, myslela jsem si, že jsem po všech dosavadních zkušenostech s vnoučaty k této roli přímo předurčena. Vždyť jsem na ni čekala deset let!

Ujala jsem se jí však příliš zhurta, což v důsledku bohužel přineslo pár konfliktů. Mezitím ostatní vnoučata dospěla, Bruník vyrostl a mně nezbyvá, než se ve svých láskyplných projevech krotit.

Ale to je život. Děti rostou, mění zájmy a já musím být vděčná za to, co mi bylo dopřáno. Ke společným zážitkům s Bruníkem se vracím už jen prostřednictvím fotek a videí v počítači. Ještě že Honza zachytil první tři roky jeho života! Staly se filmovými hity rodinné videotéky, na které se u nás Bruno dodnes rád dívá.

Mimochodem, kromě mnoha dalších zachycených vzpomínek je tam i dlouhý film s písničkami, sestavený z fotek Klárčinych kluků, když byli malí. Honza má v některých věcech silně vyvinutý smysl pro spravedlnost.

Jak vidíš, tati, ani v počtu sňatků a vyvdaných potomků nejsem zrovna vzorem ctnosti. Občas mi to všichni vyčítají, jen moji dva exmanželé už ne. Nanejvýš si možná postěžují jen tobě *tam nahoře*. Oba.

O to víc si užívám všech jejich odnoží pod ochrannými křídly Honzy. Mého *posledního* manžela. To je taky to jediné, co můžu Honzovi přisoudit se stoprocentní jistotou.

Že nebyl můj první, ale rozhodně je poslední.

PRO BOHA živého, kdes byl, tati? Proč jsi mě tentokrát neochránil?

Jak jsi jen mohl dopustit, abych se odmlčela tak drastickým způsobem? Vůbec tomu nerozumím...

Měla jsem tu neděli přece tak krásně naplánovanou! Dopoledne vyjížďka na kole s kamarádkou, žádná celodenní túra v tom horku, jen tak na hodinku, úplně v klidu, abych měla ze sebe dobrý pocit, až se pak odpoledne usadím na terase k počítači, občas vlezu do bazénu a mezitím budu pokračovat v započatém rozhovoru s tebou. Tolik jsem se na to těšila.

Po deseti minutách jízdy podél řeky bylo všechno jinak... Stačil jen lehký střet v prudké zatáčce za mostem. A navzdory nízké rychlosti pád, který mi v jediném okamžiku změnil všechny plány. A zdaleka nejen na jednu srpnovou neděli.

Prostě se to stalo.

Řekneš mi proč? Vysvětlíš mi to? A dokážu to vůbec někdy pochopit? Po tom všem, co jsem už zažila? S diagnózou, kterou jsem zdělila právě po tobě? Jen si vzpomeň, jak jsi byl zdrcený, když ti ji oznámili!

Vrozená vysoká luxace kyčelních kloubů. Dnes je to běžná a poměrně snadno léčitelná vývojová vada. Mě dali hned po narození do sádry a potom ještě do takového složitého strojeku s řemínky. Hanouskův aparát se tomu říkalo. Byl to tehdy jediný možný způsob, jak zaléčit kyčelní dysplazii u novorozenců.

Všude dávám k dobru, že sis tenkrát vymohl audienci u starého pána, profesora Zahradníčka, zakladatele české moderní ortopedie a specialisty na luxaci kyčelních kloubů u dětí. Byl už tenkrát v penzi, ale ty sis ho našel

a jako kulhavý Orfeus jsi mě k němu přinesl, zabalenou v peřince, aby se na mě aspoň podíval a doporučil správnou léčbu. Tak moc ti na tom záleželo, tak moc sis přál vysvobodit mě z Říše stínů.

No jo, já vím... trochu se ti předvádím, to jen abys věděl, jak jsem sečtělá. Vzala jsem si na pomoc antiku i Otčenáška dohromady. Jen jsem tím chtěla zdůraznit, že bys pro mě udělal všechno na světě, abych nedopadla jako ty.

Vždycky jsi dokázal zařídit, abych se v mezích možností dostala do těch nejlepších rukou.

Tehdy v pětapadesátém, za propastně hluboké totality, jsi přes Mezinárodní červený kříž pro mě získal švýcarský lék *Osteolan Forte*. A když jsem v noci plakala, uvězněná v sádrovém krunýři, který se drolil, a úlomky sádry mě pod ním svědily a škrábaly, seděls u mojí postýlky a snažil ses je pod tou sádrovou opatrně vymetat húsím brkem. A někdy jsi dokonce plakal se mnou, protože ses cítil odpovědný za tuhle část mojí genetické výbavy.

Mamka mi to často vyprávěla. Ona byla na rozdíl od tebe mladá a zdravá jako řípa. To byl taky hlavní důvod, proč sis ji vzal... záruka zdravých dětí. No nekrut' hlavou, tati, nemůžeš popřít, cos nám kdysi sám přiznal. Na uhrančivou Martu ještě dojde.

Jenomže teď mě nutíš vzpomenout si na všechny moje úrazy a operace, jelikož ti zjevně ani jejich množství nezabránilo, abys mě ušetřil před tím posledním a ze všech nejhorším.

Slyšíš mě? Před nejhorším zraněním, jaké jsem kdy měla! Na prahu sedmdesátky...

Já vím, že tě nemůžu obviňovat ze všeho špatného, co mě kdy potká. Naopak. Vždycky, když se mi něco podaří,

napadne mě, že v tom máš určitě prsty. A pokud se průšvihy vyhnu jen o vlásek, i to přičítám síle tvojí ochranné ruky.

Tak mi vysvětli, proč jsi ji nade mnou nepodržel tentokrát? Jenom jeden jediný den poté, co jsem ti rozepsala tento dopis! Chtěl jsi mi v tom snad zabránit? Nebo mě přinutit, abych dala stranou všechno ostatní a věnovala se výhradně tobě?

Ne, to bys neudělal. Musíš přece vidět, jak blbě se mi píše v posteli, s nataženou nohou v nehybné ortéze. A navíc všechna ta pekelná bolest a komplikace! Proč mě necháváš tak strašně trpět? Nebo to snad mělo být nějaké znamení?

Už jako malá jsem vnímala, že je u mě něco jinak. Sádru a Hanouskův aparát si samozřejmě nepamatuju, znám tu spleť řemíneků, které mě svazovaly do pozice záby, jen ze starých fotografií. Obklopená láskou a pozorností jsem už pak normálně prospívala, nic mě nebolelo a na pohled jsem byla stejná jako ostatní holčičky. Skoro stejná...

Vysvětloval jsi mi úměrně věku, že jsem se narodila s nemocnými klouby jako ty, a kdyby nebylo moderní medicíny, tak bych i kulhala jako ty. Měl jsi jednu nohu kratší.

Tvoje kulhání mi připadalo jako samozřejmost, i když tě odlišovalo od ostatních tatíneků. Kolíbvavou chůzí ze strany na stranu jsem odmalička vnímala jako tvoji nedílnou součást, identifikovala jsem si tě podle ní už z dálky. Ta chůze patřila k tobě, bez ní bys to nebyl ty. A vlastně jsem ji na tobě milovala.

U mě se naštěstí léčba zdařila. Moje nedorostlé kloubní *stříšky* jsi mi pak ukazoval na rentgenových snímcích, abych si to uměla představit. Musela jsem chodit na pravidelné ortopedické kontroly do Dětské nemocnice a v tělocviku jsem byla *osvobozená* od některých cvičebních úkonů. Tak to přesně stálo v mé zdravotní dokumentaci. Měla jsem zakázané skoky, doskoky a dlouhé pochody se zátěží. A tys hlídal jako ostráž, aby mě ve škole nepřetěžovali.

Kromě toho mě doktoři s předstihem děsili, abych si radši do budoucna neplánovala děti. Mohla by se mi prý během těhotenství *rozjet* pánev a skončila bych na invalidním vozíku.

Ale v tom jsem měla naštěstí jasno už ve třinácti. Umanula jsem si, že jednou budu mít syna Martina a basta. Do té doby mi páni ortopedi doporučovali jen pohyb na čerstvém vzduchu, a co se týče sportu, tak plavání a kolo. Ano, jízdu na kole, tati.

Tehdy jsem plavala jen v létě na koupališti nebo na dovolené. Ani si nevzpomínám, že bych kdy toužila chodit někam v zimě do krytého bazénu. A kolo jsem taky neměla.

Sportovní talent i jakýkoli vztah ke sportu mi dodnes výrazně chybí. Mamka neměla se sportem nic společného a tys sportovat nemohl. Ačkoli teď si vzpomínám, že ve tvém staromládeneckém albu je jedna černobílá fotka, na které stojíš na lyžích na zasněžené stráni a koketuješ s rozesmátou dobovou krasavicí.

O sport ses nezajímal ani pasivně. Snad jedině když bylo mistrovství světa v hokeji na jaře v devětašedesátém, což byla tehdy spíš politická manifestace než sportovní vášeň. To jsme byli doma nalepení u malé černobílé televize značky Ametyst komplet všichni.

Sportovní profil naší rodiny zachraňoval Petr, když po návratu z vojny začal hrát ragby. Ale toho ses už nedožil...

Sport zoceluje, nutí zdolávat překážky, učí disciplíně a přináší fyzickou kondici. Bohužel, mě se nic z toho netýká. Dneska mě to mrzí, ale už to asi nedoženu. Sportovní talent jsem postrádala, zato jsem doma v jednom kuse tančila. Nedorostlé kloubní stříšky pro mě nebyly žádnou překážkou. Tancovala jsem od malička, ale po svém, uznávala jsem jen vlastní choreografii.

A tak mě mamka přihlásila do rytmiky. To byla tehdy snad jediná alternativa *taneční výchovy* pro děvčátka, která netoužila stát se přímo baletkami. Paní cvičitelka tloukla malou paličkou do tamburíny a my jsme kolem ní hopsaly do rytmu. Jenže jednou jsem se v šatně počůrala a pak už jsem tam samozřejmě nikdy nevkročila.

V šesti letech jsem se naučila perfektně charleston a předváděla ho návštěvám jako vrcholné číslo svého tanečního umění.

„Babičko, prosím tě, nech ten svetr, do Vánoc času dost, nač ten shon...“

Šlágr z roku devatenáct set šedesát jedna. Zpívala ho Edita Štaubertová. Její hity znám dodnes z paměti. Zlaté střevíčky, Dominiku, niku, niku... Taková malá černá okatá holka to byla, nakrátko ostříhaná. Vzpomínáš? Úplný opak mamky. Tobě se moc líbila, byl to přesně tvůj typ, tati. Ostatně, museli jste se *tam nahoře* potkat. Umřela v sedmdesáti.

První úraz nohy jsem si přivodila na základce. Nebylo to nic vážného, jen jsem špatně šlápla při pochodu na školním výletě a pochroumala si kotník.

O něco horší to bylo na konzervatoři, když jsem si na lyžáku ošklivě natáhla vazy v koleni a moje pravá noha musela zase do sádry. Tentokrát celá, od kotníku až do půlky stehna.

Série zlomenin, výronů a natažených vazů začala znovu o pár let později. To už jsem byla s Ivanem, se svým druhým manželem. První den po prázdninách jsem odvedla děti do školky a spěchala do divadla na zkoušku. Zrovna mi jel autobus a já jsem se v červených pantofličkách na podpatku rozběhla tak prudce, že jsem si v nich nalomila nártní kost. Elegantní italské střevičky byly vyrobené z hodně tvrdého plastu. Takže opět sádra, našťástí jen ke koleni. Dokonce jsem s ní hrála divadlo. *Těžkou Barbaru Voskovce a Wericha.*

Další úraz se mi stal znovu na lyžích. Ale to už jsem žila s Honzou, manželem číslo tři. Poprvé jsme s našimi synky vyrazili na hory a mně při pádu na lyžích nevyplulo vázání. Přetočila jsem si koleno tak nešťastně, že mě bolelo snad rok! Ale aspoň se tenkrát natažené vazy obešly bez sádry.

Abych to měla pestřejší, o několik let později jsem si pro své zranění zaletěla na ostrov Ischia. Masivní výron v kotníku jsem si přivodila hned první den cvičebního pobytu, ke kterému jsem se nechala zlákat svojí akční zubní lékařkou. Moc se mi tam tenkrát nechtělo, nebyla to zrovna dámská sestava mého srdce. Ale nechtěla jsem být srab a hubnutí s partou holek u moře byla docela lákavá představa.

No, řeknu ti, tati... nebyl to moc hezký týden. Energetická pečovatelka o chrup klientely z vyšších kruhů mi

spílala, že jsem si měla na cvičení koupit kvalitní tenisky a ne takové měkké šlupky. Měla pravdu. Navíc jsem zrovna s ní sdílela pokoj v nejvyšším patře penzionu, kam vedly obzvlášť příkré schody. Musela jsem je několikrát denně zdolávat o berlích a ona mi jako spolubydlící musela často pomáhat, což se jí samozřejmě moc nelíbilo. Ani jsem se jí nedivila.

Trochu jsem to tehdy pokazila všem, ale nejvíc sobě. Nemohla jsem s ostatními chodit večer do taverny ani jezdit na výlety po ostrově. Zato při odletu mi spolu s invalidním vozíkem byl přidělen mladý černoooký letištní zřízenec, který mě všude přednostně vozil. Toho mi holky záviděly. A do letadla mě za hlasitého povzbuzování ostatních cestujících vyzdvihla i s vozíkem speciální kladka. Byla to sice chvilka slávy, ale za jakou cenu!

Jediným pozitivním bodem celého pobytu byl můj vítězný počet ztracených kilogramů. V nemocnici na Ischii jsem totiž odmítla sádku, abych se aspoň mohla koupat v moři, když už jsem byla na ostrově. A můj pohyb výhradně o berlích, navíc v písku, do kopce a do schodů účinkoval zřejmě na hubnutí líp než každodenní hodinka cíleného cvičení. A ještě jsem si při tom posílila ruce.

Můj odpor ke sportu je zkrátka příliš silný. Místo abych každý večer cvičila na pláži pod vedením razantní cvičitelky, raději jsem si udělala výron v kotníku. S následky, které cítím dodnes. A nemysli si, tati, taky jsem to tehdy přičítala tobě. S díky, že se mi nestalo nic horšího.

Bolesti v kyčlích se mi začaly ozývat plus mínus okolo třicítky. Měla jsem s nimi problém, už když jsme se začali scházet s Honzou. Svěřila jsem se mu během jednoho našeho utajeného výletu, jaké mám bolesti, a on mi na další setkání přivezl nějaké zázračné pilulky z Belgie. Nebo z Německa? To už přesně nevím. Ani na jejich účinky už si nevzpomínám, ale každopádně mě to tehdy dojalo, jak na mě myslel.

Ataky bolesti přicházely vždycky v řádu měsíců, a buď se postupně samy zklidnily, anebo se nechaly oblbnout nějakým obstríkem. Jenže to nešlo do nekonečna. Když mě bolest postupně probouzela i v noci a rentgen odhalil artrózu třetího až čtvrtého stupně, musela jsem to vyřešit. Nežádoucí dědictví po tobě dospělo k vrcholu a já jsem po dlouhém rozmýšlení podstoupila v jednašedesáti letech výměnu levého kyčelního kloubu. A o rok později pravého. Něco jsem si vytrpěla, ale výsledek stál za to. Kam se hrabe doktor Sova z *Nemocnice na kraji města!* Doufám, žeš to všechno viděl z ptačí perspektivy a že ses radoval, jak medicína pokročila ve prospěch tvé holčičky, byť ve věku babičky.

V té době bylo napojení na tebe obzvlášť intenzivní... Myslela jsem si, že tím mají moje *tenký nohy volšový* jednou provždy vybráno, ale kdepak. Snad jenom aby se to tak monotematicky netýkalo výhradně dolních končetin, zlomila jsem si loni na podzim zápěstí levé ruky. Na zbrusu novém elektro kole. Bohužel to všechno zatím nebylo nic proti tomu, co zažívám teď, tati.

Tříštitivá zlomenina levého bérce pod kolenem! Upadla jsem na těžký rám elektro kola při střetu s cyklistou, kterému jsem se chtěla vyhnout, když se najednou nečekaně zjevil v zatáčce, kterou jsem navíc znala a věděla

jsem, jak je zrádná. On sice jel ve svém pruhu, ale byl zkrátka ve špatné chvíli na špatném místě.

Jemu se nestalo vůbec nic, zatímco mě kromě smrtelného úrazu hlavy potkalo všechno špatné, co se mi jen mohlo stát. Komplikovaná zlomenina, nepředstavitelná bolest, následná trombóza, záda osypaná alergickou reakcí, a především nekonečně dlouhá a náročná rehabilitace, která je teprve přede mnou.

Ležím uprostřed obýváku na pronajaté polohovací posteli s elektrickým ovládáním a všechny moje plány jsou v nedohlednu. Ten úraz mi zastavil nejen pracovní aktivity, ale začal pomalu ovlivňovat i vztahy v rodině.

Změnil prakticky celý můj dosavadní život. A vůbec nechci pomyslet, jak dlouho tahle změna potrvá.

Každý den si teď musím připomínat, že je to jenom brutálně zlomená noha. A že to není navždy.

TATI, NEČARUJEŠ zase? Ty mě děsíš...

Před chvílí mi volala redaktorka z nakladatelství. Z ničeho nic po dvou letech! Prý jak se mám a jestli nemám něco nového v šuplíku nebo jestli náhodou zrovna něco nepíšu. Přesně takhle se mě zeptala. To přece nemůže být náhoda, že se ozvala zrovna teď. Ty v tom máš určitě prsty, příznej se! Zase ve mně zkoušíš vyburcovat zájem něco dokázat?

Ale já nejsem žádná spisovatelka, já píšu, protože mě to baví a pomáhá mi to. Zvláště teď, když nemůžu prakticky dělat nic jiného. A zrovna když se rozhodnu napsat ti

dopis bez ohledu na to, co s ním bude, tak se mi jen tak náhodou ozvou z nakladatelství?

Tati, neprovokuj mě! Jen si chci s tebou povídat, a to, co píšu a jak to píšu, to rozhodně není na literární cenu. Nedělej si klamně naděje, já vím, že by sis to přál, ale moc tě prosím, vzdej to. V té zatáčce na kole jsem tvůj zásah potřebovala, tady ne.

A hlavně chci rozhodnout sama, co s tímhle dopisem udělám a jak ho k tobě dopravím. Tak na mě netlač, prosím tě.

A víš ty co? Pošlu ti ho v láhvi, a basta. Jen musím najít nějakou s hodně širokým hrdlem.

Moje fyzická neschopnost mě ubíjí.

Na takovou situaci Honza není zvyklý a já musím ocenit, že se fakt snaží. Stará se o mě, nakupuje hotovky, a dokonce už i někdy lehce uvaří. Přesněji řečeno, smíchá něco na pánvi.

Ovšem pečovat o mě, to není nic pro něj. Jsem z toho logicky nervózní, občas propadám beznaději a lezeme si na nervy. Ale je tu se mnou, když ho potřebuju, a povinnost pečovat o mě plní velmi zodpovědně. Ty bys to na jeho místě nedal, tati.

Co mi však připadá hodně důležité, je markantní posun ve vztahu s Martinem a Simčou. Oba jsou teď moc milí a vstřícní. Simončin přístup i způsob komunikace mě překvapily. Někdy mě až dojímá. Ale mně stačí málo, však mě znáš.

Martin dbá na to, aby za mnou všichni tři i s Bruníkem chodili aspoň jednou týdně. Simonka pokaždé přinese

čerstvě uvařené jídlo, bez ptaní vyluxuje obývací a udělá, co je třeba. Jsem jí za to upřímně vděčná.

Hůř se však moje fyzická indispozice promítá do vztahu s Bruníkem. Ve svých osmi letech je pořád strašně závislý na rodičích, o prázdninách se od nich prakticky neodlepil. Zaběhnuté rituály během školního roku by náš vztah zase obnovily, ale dokud nebudu jezdit autem a normálně chodit, nemůžu si ho v tomhle stavu vyzvedávat ze školy jako předtím, ani si ho vzít na noc k nám. Nedokázala bych se o něj postarat a po Honzovi to nemůžu chtít.

Mám trochu strach, že se tím jeho závislost na rodičích ještě posílí. Ale třeba se všechno vyvine jinak.

Potkáme... jak říkal Bruník, když byl maličký.

Jak ráda se budu mýlit.

Závislost malých dětí na rodičích je aktuální téma současnosti.

Na výchovu dětí nikdy neexistoval žádný manuál, ale dnešní výchovné trendy jsou mnohem liberálnější než za našich časů a děti jsou čím dál náročnější. Doba se díky vědeckým poznatkům a novým technologiím neuvěřitelně posunula.

V rodinách, kde fungují rodiče tak, jak by měli, ztrácejí děti o babičku a dědu zájem. Prarodiče jejich vysokým nárokům často nestačí, a proto mají tendence vnučovat jim svoje vlastní představy o životě. Radí jim, jak by se měly chovat, co by měly umět, a spoustu jejich oblíbených činností kritizují. Hodnoty prarodičů připadají dětem zastaralé a směšné.

A protože zejména babičky se dožívají stále vyššího věku, tak značně přibylo prababiček, které si pak svojí dlouhověkostí v podstatě zadělávají na samotu.

Třeba zrovna ty naše dvě, moje mamka i tchyně. Vnoučata je občas potěší krátkým telefonátem, návštěvou jen výjimečně. O pravnoučatech ani nemluvě. A to ještě většinou z povinnosti. Jinak je logicky veškerá péče na nás, přestože jsme už taky v seniorském věku. Pořád jsme však ještě dětmi, které by se o své přestárlé rodiče měly postarat. Docela trefně se nám proto říká *sendvičová generace*. Z jedné strany jsme obloženi rodiči, nebo aspoň jedním z nich, a z druhé vnoučaty.

Napadá mě čistě hypoteticky, jak by ses ty se svými nároky na pozornost vyrovnal s pozicí opomíjeného pradědečka, kdyby ses toho ve svém pozhnaném věku dožil.

Bylo by to samozřejmě bez bolesti, protože bys sis už dávno užíval své titanové kyčelní endoprotézy jako já. A taky bys musel být minimálně v takové psychické kondici, jakou ve svých čtyřidevadesáti letech disponuje například Honzova máti, moje tchyně.

Byl bys *Stoletý stařík, který vylezl z okna a zmizel...* Vidíš, zase mě napadá něco z literatury. Nevím, proč se mi vloudil zrovna tenhle titul knižního bestselleru, který jsem vlastně ani nečetla. Ale viděla jsem film! Docela živě si představuju, jak lezeš nikoli z okna, ale ze zašupovacích dveří našeho obýváku na prosluněnou terasu, kde s tebou pod markýzou usedne naše mamka i Honzova máti, a všichni tři si budete u káfička s nadýchaným dortíkem pochvalovat, jak si to ty vaše děti pěkně vybudovaly. A taky budete probírat politiku, protože moje tchyně pořád všechno bedlivě sleduje a patřičně kritizuje. To by byla diskuse jak víno.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Kdes byl, tati?***.
Pokud se Vám ukáзка líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.